

Пивоварова Г.С. Партнерство з батьками як умова успішної роботи з дітьми з особливими потребами / Г.С. Пивоварова // Система надання освіти дітям з особливими потребами в умовах сучасного закладу: Збірник за матеріалами VI Всеукр. науково-практичної конференції (12 грудня 2018 року). – Лисичанськ : ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» – Лисичанськ : ФОП Чернов О. Г.– 2018. – С. 161-163

Пивоварова Ганна Сергіївна
Відокремлений підрозділ «Лисичанський
педагогічний коледж Луганського національного
університету імені Тараса Шевченка»
м. Лисичанськ

ПАРТНЕРСТВО З БАТЬКАМИ ЯК УМОВА УСПІШНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Анотація

В статті проаналізовано питання значення партнерство з батьками як умови успішної роботи з дітьми з особливими потребами. Підкреслено, що побудова партнерських стосунків між педагогам та батьками має ґрунтуватися на рівноправному партнерстві. Педагогів та батьків повинна об'єднувати спільна мета – забезпечити сприятливі умови для розвитку дитини з особливими потребами.

Ключові слова: партнерство, інклюзивне навчання, батьки, дитина з особливими потребами.

Для успішної реалізації інклюзивного навчання надзвичайно важлива побудова партнерських стосунків між педагогом та батьками дітей з особливими освітніми потребами.

На думку вчених, існує три фактори, які допомогти вчителю побудувати партнерські стосунки з батьками: сприятлива атмосфера, постійне двостороннє спілкування; сприйняття батьків як рівних.

Для побудови успішних партнерських відносин педагог має усвідомити: батьки та родини відіграють важливу роль в освіті та розвитку своїх дітей. Основу для розуміння родин та їхньої готовності до співпраці забезпечує сімейна системна теорія. Ця модель складається зі сукупності так званих родинних характеристик, що зумовлюють взаємодію, пов'язану з результатами сімейних функцій [3].

Серед цих характеристик наступні: члени сім'ї не діють ізольовано; вони є системами; сімейні системи керуються у своїй діяльності впливом власної культурної та історичної спадщини, складу родини, де кожний з членів має індивідуальні психологічні та біологічні особливості; сімейні системи створюються на різному ґрунті й характеризуються різноманітністю [3].

Для побудови ефективної взаємодії педагоги мають знати, що відбувається в родині дитини, аби належним чином реагувати на це і надавати допомогу.

Для педагогів практика, орієнтована на сім'ю, означає: визначення цілей і шляхів їх досягнення, погоджених із родинами. Це підвищує вірогідність отримання бажаних результатів, впевненість і компетентність, здатність батьків і родичів ухвалювати рішення стосовно їхньої дитини та всієї родини упродовж усього життя. Педагоги мають бути підготовлені до роботи з усіма членами родини, а батьки - до співпраці зі школою. Доведено: батьки беруть участь в освіті своїх дітей коли переконані, що можуть бути залучені до цієї важливої роботи; відчують, що можуть бути корисними для своєї дитини; усвідомлюють, що школа спонукає їх до залучення. Саме ці фактори найважливіші в усвідомленні батьками своєї ролі та власної ефективності. Так, наприклад, ступінь задоволення батьків включенням їхніх дітей у загальноосвітній простір безпосередньо пов'язаний з розумінням школою особливостей порушень розвитку дітей та їхніх потреб, а також з мірою здійснення пристосувань середовища, з готовністю школи працювати з батьками [1].

В освітніх закладах можуть використовуватися три принципи практики, орієнтованої на сім'ю:

1. Сім'ю необхідно вважати основним одержувачем послуг. Надаючи освітні послуги, треба враховувати потреби всіх членів родини, які займаються освітою дитини і доглядом за нею.

2. Необхідно підтримувати й шанувати рішення, які приймаються родинною. Другий принцип визнає важливість родини і пропонує фахівцям розглядати її членів як найважливіших учасників освітньої команди – головних людей, котрі відповідають за ухвалення рішень стосовно освіти їхньої дитини та піклування про неї. Діапазон такої співпраці може бути досить широким: від індивідуальної роботи з учителями для вирішення конкретних проблем – до участі в батьківських радах, які працюють спільно з педагогічним персоналом, допомагають приймати рішення щодо навчальної програми закладу.

3. Необхідно надавати широкий спектр послуг, покликаних поліпшити функціонування дитини та родини. Необхідно зважати на культурні особливості кожної сім'ї, забезпечувати доступ до офіційних суспільних послуг (медичних, соціальних і суспільних: бібліотеки, місця для відпочинку тощо).

Сім'ї частіше отримують послуги, пов'язані з їхньою дитиною, і рідше – ресурси для вдосконалення власної роботи або добробут [1].

Вчителі знають, що під час розмов з батьками можна дізнатися багато нового про дітей. Позитивні, довірливі взаємини між педагогами і родинами сприяють тому, що сім'ї почуваються впевненіше і готові до прийняття необхідних рішень. Для налагодження добрих стосунків потрібні певні знання, вміння та досвід[1].

Можна виділити такі основні вимоги для ефективного партнерства:

1. Налагодження ефективних стосунків
2. Некритичне ставлення
3. Співчуття
4. Комунікативні вміння

Отже, з викладеного вище зрозуміло, які якості потрібні для налагодження партнерських стосунків з родинами.

Педагоги мають позитивно й відверто ставитися до батьків дітей, незалежно від їхніх особистих якостей. Коли вчитель не дає оцінок, не критикує, а делікатно, без будь-якого тиску заохочує родини до прийняття власних рішень, імовірність позитивного результату збільшується. Якщо ж учитель не схвалює дії батьків стосовно дитини, це може спричинити відчуженість і опір з їхнього боку. Педагоги мають враховувати сімейні обставини, співчувати родинам і відповідним чином демонструвати це під час спілкування. Спостерігаючи за реакцією батьків, учитель може визначити, чи достатньо ефективно він висловлює своє співчуття[1].

Батьки проводять зі своїми дітьми найбільше часу і знають їх краще за інших. Можна сказати, що батьки – експерти з питань, що стосуються їхніх дітей. Педагоги ж – експерти з питань розвитку й освіти дітей в цілому. Коли вчителі та батьки активно співпрацюють, їхні знання та ресурси подвоюються, що справляє загальний позитивний вплив на розвиток дитини.

Одні родини повністю задоволені своєю взаємодією з фахівцями, іншим може здаватися, що їхню точку зору не враховують, і це призводить до втрати довіри. Якщо батьки не відчувають довіри до педагогів та інших фахівців, їм дуже важко ділитися з ними інформацією і спільно приймати важливі рішення. Коли батьки є активними членами команди, навчальна програма дитини стає насиченою та максимально ефективною. Коли ж батьки не залучені до справи, навчальні програми дітей, здебільшого, компромісні[1].

Для успішної взаємодії педагогів з сім'ями варто врахувати:

1. Чітко й послідовно наголошуйте на цінності дитини.
2. Ставте себе на місце батьків.
3. Умійте бачити індивідуальність, боріться зі стереотипами.
4. Наполегливо працюйте над створенням партнерств.
5. Виявляйте зацікавленість до мети, визначеної батьками для дитини.
6. Використовуйте мову, якою спілкуються в повсякденному житті.

7. Ведіть пошук ефективних форм планування і вирішення проблем.
8. Розробляйте довгострокові плани загальношкільної роботи, яка передбачає участь усіх дітей [3] .

У школах мають визнавати батьків дітей з особливими освітніми потребами як партнерів та опиратися на принципи педагогічної діяльності орієнтованої на інтереси сім'ї, а саме:

- визнання того, що сім'я є елементом стабільності в житті дитини, в той час як педагоги можуть весь час змінюватися;
- ефективне співробітництво педагогів з батьками та іншими фахівцями;
- регулярний обмін з батьками повною та неупередженою інформацією стосовно їхніх дітей;
- запровадження в навчальному закладі політики та системи послуг, які забезпечують сім'ям необхідну емоційну та фінансову підтримку;
- розуміння й урахування потреб дітей під час розробки навчальних та інших програм;
- заохочення і створення умов для взаємної підтримки батьків;
- розуміння унікальності кожної сім'ї, повага до різних методів навчання та виховання дітей, що застосовуються батьками;
- турбота про те, щоб послуги, які надаються родинам, були комплексними, скоординованими, гнучкими, доступними і відповідали потребам кожної родини [1].

Отже, побудова партнерських стосунків між педагогам та батьками має ґрунтуватися на рівноправному партнерстві. Педагога та батьків повинна об'єднувати спільна мета – забезпечити сприятливі умови для розвитку дитини з особливими потребами.

Література

1. Єфімова С.М. Налагодження партнерських стосунків з родинами / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-

методичний посібник / Кол.: авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю. М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І., - К.: 2007.- 128 с. 2. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. – К.: «А.С.К.», 2012. – 308 с. 3. Сорочинська В.В. Методичні рекомендації педагогічним працівникам щодо роботи з батьками дітей. Електронний ресурс: Точка доступу: <https://vseosvita.ua/library/metodicni-rekomendacii-pedagogicnim-pracivnikom-sodo-roboti-z-batkami-ditej-8756.html>